

УДК 821.161.2-3:81'42-116.6 І. Франко
ББК 83.3 (4 Укр) 1

ШЕВЧЕНКОЗНАВСТВО ІВАНА ФРАНКА В РЕЦЕПЦІЇ ЮРІЯ БОЙКА-БЛОХИНА

А. І. Химинець

*Дрогобицький національний університет імені Івана Франка;
82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. І. Франка, 24*

У статті досліджується рецепція Юрія Бойка-Блохина поглядів Івана Франка на творчість Тараса Шевченка, на ідейно-естетичні та поетикальні особливості Шевченкової поезії. Продемонстровано, як Бойко-Блохин детально аналізує зміну цих поглядів у методологічній та контекстуальній перспективі.

Ключові слова: *Бойко-Блохин, Шевченко, Франко, творчість, поетика.*

Наукові дослідження Юрія Бойка-Блохина ще не в повній мірі повернулися в сучасний літературознавчий обіг. Без вивчення його творчої спадщини неможливе створення цілісної картини історії української літературно-критичної думки та й історії літератури. Велика частина його праць присвячена творчості Тараса Шевченка та Івана Франка. Окрім студій художньої творчості І. Франка, Ю. Бойко-Блохин займався і його літературознавчими дослідженнями поезії Т. Шевченка, а також впливом Шевченка на творчість Франка [2].

Одним із перших, хто в українському літературознавстві зацікавився дослідженням Ю. Бойка-Блохина, присвяченим постаті І. Франка як шевченкознавця, є В. Колошник [4]. Він наголошує, що наукові статті, об'єктом яких "є власне студії науковців попередніх періодів, мають головним чином репродукційно-оцінювальний характер, оскільки в них подається системний опис певних наукових відомостей з актуалізацією стосунку останніх до складного й суперечливого пізнання істини". Одночасно він вважає, що в працях такого типу, проте, "можливі й суто дослідницькі здобутки, зокрема методологічного плану" [4, с.23]. Саме в такому руслі цей автор намагається й розглядати статтю Ю. Бойка-Блохина «Франко – дослідник Шевченкової творчості», обираючи предметом свого вивчення "засади наукового аналізу української поезії". Однак, насправді, ця стаття є коротким переглядом (сказати б, конспектом) головних ідей, задекларованих Ю. Бойко-Блохином у його статті «Франко – дослідник Шевченкової творчості». У праці Д. Тетеріної-Блохин [5] подано цікавий фактаж про кандидатську дисертацію Ю. Блохина, захищену в 1940 році («Основи творчого методу Івана Франка»), однак поставлена у нашій статті проблема там не заторкнута.

Комплексний аналіз Франкового бачення Шевченкової творчості є на часі. Тому метою нашої публікації є оприявлення поглядів Івана

Франка на творчість Тараса Шевченка, на ідейно-естетичні та поетикальні особливості його поезії – в рецепції Юрія Бойка-Блохина. Основними завданнями статті є: показати домінуючі концепції бачення творчості Т. Шевченка у літературно-критичних дослідженнях І. Франка у літературознавчій рецепції Ю. Бойка-Блохина; окреслити основні параметри наступних досліджень у запропонованій проблематиці.

Стаття Ю. Бойка-Блохина «Франко – дослідник Шевченкової творчості» є широко закровоною студією, яка дуже докладно простежує складний процес формування світоглядних позицій Франка – як під безпосереднім впливом ідей М. Драгоманова, так і посереднім впливом методичних та методологічних підходів М. Добролюбова.

В. Колошник добачає в дослідженні Ю. Бойка-Блохина в першу чергу спрямування І. Франка на “загальну зорієнтованість [...] передусім на питання поетики” [4, с.24]. Як видається, це припущення значно звучує дослідницьку перспективу як Ю. Бойка-Блохина, так і самого І. Франка. Аналіз Шевченкової творчості Франком з погляду Бойка-Блохина дає можливість побачити, сказати б, широкий науковий підхід: з подвійної перспективи простежити зміну парадигми українського літературознавства перелому ХІХ-ХХ віків та середини ХХ століття, й разом з тим верифікувати ці дослідження з літературознавчої перспективи початку ХХІ віку. Ю. Бойко-Блохин констатує постійну увагу І. Франка не тільки до поетики, а й до творчості Т. Шевченка загалом. Франко “вчувався” в творчість Шевченка, а “інтенсивність проникання у Шевченків світ була для Франка постійною школою, в якій інтимно формувалися його світогляд і естетика”. Одночасно ж, “в парі зі світоглядним та естетичним розвитком” Франка “мінявся та ускладнювався і його погляд на Шевченкову творчість” [4, с.25].

Важливим аспектом Франкової рецепції Шевченкової творчості є те, що він “ніколи не губив критичного підходу до його спадщини і був навіть період, коли критицизм привів до несправедливих оцінок окремих творів Шевченка”. Такий скептицизм до Шевченкової творчості формувався, зосібно, під впливом ідей Михайла Драгоманова (зокрема його праці «Шевченко, українофіли і соціалізм», 1906). І. Франко “перейнявся невинуватим негативізмом до Шевченкових «Гайдамаків»”, який “межував із нігілістичним підходом” [1, с.226]. У гайдамаччині, зображеній Шевченком, Франко бачить “вияв фанатизму та антиісторизм”, а у відході від ідей «Гайдамаків» та «Холодного Яру» – його творче зростання.

Ю. Бойко-Блохин наголошує, що під впливом зацікавлення М. Драгоманова російською літературою І. Франко захопився літературознавчими принципами М. Добролюбова й це прищепило Франкові в його перших літературно-критичних розвідках “підхід публіцистично-ідеологічний, в якому мистецька специфіка твору майже зникла, а навзвех виходили лише ідейні моменти літературних творів як привід для політичної проповіді-пропаганди” [1, с.227]. Саме під впливом Добролюбова Франко назве свою статтю про Шевченкові поеми «Сон» і «Ка-

вказ» – «Темне царство». Незважаючи на істотну відмінність мистецької природи цих двох творів, Франко розглядає їх в одному методологічному ключі. Бойко-Блохин зауважує при цьому, що “молодий дослідник перед композицією «Сну», проголосивши її “слабкою і недосконалою”, виявив “повну безпорадність”. Власне у такому об’єктивному й неупередженому розгляді поглядів Франка (з елементами цілком обґрунтованого критицизму – без їх завуальовування й зайвої екзальтації) та їх трансформації й полягає наукова цінність та важливість доробку Бойка-Блохина як дослідника і в сучасному літературознавчому дискурсі.

Отже, ці перші Франкові дослідження, були “публіцистично-ідеологічними, з відчутним елементом суб’єктивізму” [4, с.24].

З ідейного погляду особливий інтерес становлять роздуми Ю. Бойка-Блохина про проблему Шевченкового націоналізму. Він підкреслює, що хоча під впливом М. Драгоманова та Сірка (Ф. Вовка; йдеться, зокрема, про Вовкову статтю «Т.Г. Шевченко і його думки про громадське життя», опубліковану в женецькій «Громаді», 1879, № 4) у своєму дослідженні І. Франко висловлює “свої осуди Шевченкового націоналізму, як вияв вузькості і відсталості”, однак одночасно І. Франко намагається вирватися з-під впливу женецьких публіцистів. На противагу Сіркові (Ф. Вовкові), який твердив, що духовне зростання Шевченка було пов’язане з відмовою від ідей націоналізму, у Франка такого бачення немає. Розвідка «Темне царство», на переконання Ю. Бойка-Блохина, “справляє враження несущільної, суперечної”, хоча й Франко намагається “знайти і власне становище в аналізі Шевченка”. Каменяр поступово звільнявся від “добролюбівського публіцистичного методу”. Розглядаючи Шевченкову “політичну поезію” (інакше слід назвати цей термін Бойка-Блохина “громадянською лірикою”) як особливий літературний жанр, Франко, хоча й “у згоді зі своїм драгоманівським радикалізмом передав куті меду в пов’язанні Шевченка із російським літературним оточенням”, однак “наголошує антиросійський, антицентралістичний та самостійницький характер Шевченкової творчості” [1, с.229]. Одночасно ж це дослідження І. Франка, наголошує Ю. Бойко-Блохин, є одним з перших у шевченкознавстві, в якому творчість Т. Шевченка розглядається на широкому тлі розвитку європейської літератури.

Франко, проводячи паралелі між Кулішевими «Хутірними поезіями» та Шевченковими «Посланнями», у статті “«Хутірна поезія» Куліша” (цій “темпераментній публіцистиці” – називає її Ю. Бойко-Блохин), демонструє “пристрасне осуджування основних ідей «Послання»”. Такий підхід був, на переконання Ю. Бойка-Блохина, “лише короткочасним виявом духової засліпленості, виявом космополітичного фанатизму”, у якому І. Франко намагався наслідувати М. Драгоманова [1, с.230]. Ці “зневажливі слова, сказані на адресу великого поета України, пекли пізніше Франкову свідомість німим докором” [1, с.230-231]. Саме цей сором і докір надалі підштовхне І. Франка до продовження досліджень цієї проблематики, зокрема й у спробі написання докторату, присвяченого політичній поезії (тобто, як уже зауважувалося, громадянсь-

кій ліриці) Т. Шевченка (цей проект не вдавсь, оскільки науковим керівником цього дослідження мав бути О. Огоновський, а він дуже боявся “політики”). Остаточне закінчення “поверхових екскурсів Франка у сферу оцінок Шевченківської творчості”, де він “змішував свій пієтизм до Шевченка в цілому із різким негативізмом до окремих Шевченкових творів та ідей”, закінчилося з припиненням виходу у 1882 році журналу «Світ». Натомість приходить пора, коли він (Франко. – А. Х.) поступово стає “на ґрунт вдумливого наукового досліду” [1, с.232].

Цей перехід супроводжує й допомога І. Франком М. Драгоманову у підготовці нового видання поезій Т. Шевченка, й у публікації дослідження «Шевченко – герой польської революційної легенди» (Львів, 1901 р.). Уже цю розвідку позначає “документальність, обережність і об’єктивний критицизм у підході”. Наступна праця І. Франка, присвячена поемі Т. Шевченка «Перебендя», має теж усі задекларовані вище методичні елементи. Ю. Бойко-Блохин означає методологічні параметри цього дослідження як коментар, у якому “широка літературознавчо-історична перспектива поєднана із насвітленням та поясненням навіть дрібних деталей твору, як от коментується назви пісень, що їх має в своєму репертуарі Перебендя, і з тих коментарів робиться висновки, які поглиблюють розуміння ідейно-естетичного сенсу поеми”. Водночас на прикладі одного твору показано “стосунок Шевченка до народної творчості, до російського, польського та європейського романтизму”. Помічає у цій праці Ю. Бойко-Блохин і “методологічну різносторонність” [1, с.232]. У контексті розгляду творчості Шевченка на тлі європейського романтизму Франко зауважує оригінальність Шевченкової романтики в тому, що його “романтичний індивідуалізм виявляє свою пов’язаність з літературними традиціями, але не вступає ні в яку колізію зі світом українських фольклорних традицій, бо ніде не виявляє індивідуалістичних скрайностей асуспільної етики, не переймається мрячною містиккою, навпаки, у згоді з народними джерелами, тримається реального колориту” [1, с.233]. Щодо обґрунтування принципів вивчення творчості Шевченка, у відповідь на критику анонімного автора в «Правді» (про нецільність вивчення окремих Шевченкових творів, поки немає цілісного дослідження його творчості), Франко “обстоює потребу детального студіювання окремих творів”, бо лише на основі такого вивчення можна буде дати пізніше “загальний огляд Шевченкової творчості, опертий на науковому ґрунті”. Отже, “від загальних безпредметних спекуляцій до справжнього студіювання фактів” – таке гасло пропонує Франко, “започатковуючи цим закликком і власним прикладом наукове шевченкознавство” [1, с.233].

Написана в 1890 році Франкова стаття “«Тополя» Т. Шевченка” є компаративістичним дослідженням, у якому на основі аналізу мотивів цього твору продемонстровано вплив на його образну систему, на поетику й українського фольклору, й фольклору інших народів, проаналізовано тему чарівництва у світовому письменстві. Ю. Бойко-Блохин акцентує на тому, що І. Франко, дотримуючись компаративістичних засад,

може й “занадто скрупульозно дошукується аналогії мотивів”. Одночасно Франко вказує на відсутність у всій Шевченковій творчості образу упиря, хоча й споріднені з «Тополею» мандрівні сюжети мають його у собі, “як мали його на кожному кроці й російські та польські твори романтичної школи”. Відсутність цього образу у Шевченка, як наголошує Бойко-Блохин, Франко пов’язує “зі стильовою тенденцією «Кобзаря», з нахилом до усунення властивих романтиці жахів, що їх поет підміняє сумом, елегійними настроями”. Порівнюючи стильові особливості статті, присвяченої «Перебенді», та дослідження про «Тополу», Ю. Бойко-Блохин приходить до переконання, що виклад першої “був дещо сухий”, а в останньому випадку “аналіза сполучається з мистецькою досконалістю критика, який увиразнює [...] внутрішню природу Шевченкової майстерности і цим як критик-дослідник сягає [...] вершини зрілості” [1, с.234].

Ю. Бойко-Блохин, наголошуючи, що вже у 80-их роках ХІХ віку І. Франко стає “піонером наукового шевченкознавства”, вказує також і на контекстуальні особливості, які починають впливати на наукові підходи до вивчення творчості Т. Шевченка: “Культовий підхід панував і у тих, хто мав би вивчати літературну спадщину Шевченка”; “культовість виключала критицизм і вимагала замикати очі на ті сторони творчого набутку Шевченка, які не вкладалися в виідеалізований” народницький образ поета [1, с.234-235]. Як приклад такої “культової ідеалізації” Ю. Бойко-Блохин наводить проблему видання творів Шевченка, розпочату в 1890 році у Львові: спроба О. Огоновського дати в «Кобзарі» літературно-естетичну оцінку твору зустріла рішучий опір І. Франка – з огляду на дуже критичне ставлення останнього до літературно-критичної творчості Огоновського та “австро-рутенську угодовщину”, яка вела до “обкраяння” Шевченкового доробку. Натомість з великою прихильністю він зустрів звістку про видання того ж року М. Драгомановим «Поезій Т.Г. Шевченка, заборонених у Росії».

Ю. Бойко-Блохин наголошує й на двох напрямках поборювання безкритичного культу Шевченка, виразниками яких були М. Драгоманов та І. Франко. У Драгоманова розвінчування цього культу “переходило і в заперечення цінности та ваги більшої частини творів” поета, а Франко “культовому підходові намагався протиставити підхід науково-об’єктивний [...]” [1, с.236].

У статті І. Франка «Т. Шевченко» (1891) зроблена спроба “синтетично глянути” на постать поета (стаття була опублікована того ж року в «Зорі», в 1893 – у газеті «Kurjer Lwowski», у 1914 – у віденській «Die Ziet», і аж у 1924 – у лондонській «Slavonic Review»). Ю. Бойко-Блохин знову ж наголошує на тенденції, яка виразно окреслюється у Франкових дослідженнях творчості Шевченка – “постать Шевченка тут схоплено на тлі духової фізіономії доби, на тлі духового й літературного розвитку Європи (курсив наш. – А. Х.) Шевченкових часів” [1, с.236].

Важливим аспектом шевченкознавчих досліджень І. Франка є й його виокремлення у творчості Т. Шевченка елементів реалізму, які тіс-

но корелюють у його творчості з романтичною складовою його ідіостилю. Франко простежує, як у європейській літературі все більше виявлялися “познаки реалістичного напрямку, потяг до змалювання правди життя в її не підфарбованій, зрівноваженій характеристичності”. На думку Франка, реалізм “аж там виступає в повній силі, де він переходить до глибшого, не епізодичного змалювання життя народніх мас, до зображення простолюддя”. Цей злам – перехід до реалізму – Франко відносить до 40-их років XIX століття й “у цьому потокові літературного переламу, в цій демократизації літератури через зміну об’єктів змалювання, що приносило з собою і поглиблення самого методу зображення, особливе місце приділяє Франко також первісткам нової української літератури”, а особливо – Шевченкові. На думку Ю. Бойка-Блохина, І. Франко має цілковиту рацію, коли вважає, що “в європейській літературі 40-их років ніхто так виразно не прокладав шляхів до реалізму, як Шевченко; принаймні слід це визнати щодо поетичних жанрів” [1, с.237].

Дещо нижче Бойко-Блохин додає, що шевченкознавство “достатньо уґрунтувало перевагу романтичних стильових властивостей у Шевченка”, однак у його творчості перехрещуються “різні стильові струмені”. Дослідник відкидає “совєтське пласке трактування Шевченка як реаліста, коли реалізм розуміється за оклепаною формулою типових образів у типових обставинах. Свідомість наших реалістів минулого століття не зазнавала на собі тиску цієї налічки і йшла широким шляхом шукання взаємовідносин між ідеєю та життєвою емпірикою”. Для І. Франка, продовжує Ю. Бойко-Блохин, важливим є не лише те, що Шевченкова поезія “є «згущена, сконцентрована, скристалізована дійсність», він звертає увагу й на спосіб концентрації, на пластичність, ясність, стрункість форми, на тісну зв’язність її з рефлексією” й на те, що “тип кристалізується в символічний образ самої ідеї, тобто взаємопроникнення форми й ідеї є наскрізь органічним, і місця для тенденції (тобто тенденційності. – А. Х.) в такому творі немає”. Загалом же, “крізь стрункість форми прозирає той організуючий Шевченків естетичний ідеалізм, його лет у високості прекрасного” [1, 239]. Одночасно ж Ю. Бойко-Блохин переконливо демонструє, що у І. Франка “окреслення примату ідеалістично-естетичного підходу над буденщиною у житті і творчості Шевченка – це справді влучне спостереження, особливо актуальне для шевченкознавства тепер (ідеться про п’ятдесяті роки XX ст. – А. Х.)” [1, с.238-239]. Тим самим було спрямовано, сказати б, вектор шевченкознавчих студій, який відіграє напрямну роль й у сучасному українському літературознавстві.

Ю. Бойко-Блохин вказує на ті помилки, яких може допускатися літературознавець, якщо його дослідження ґрунтуються на неперевіренних фактах. Йдеться про габілітаційну лекцію І. Франка, присвячену Шевченковій поемі й повісті «Наймичка». Довірившись першому видавцеві Шевченкових повістей Горленкові, який “пішов безкритично за псевдодатами, що їх позначено на повістях” і вважаючи, що повість «Наймич-

ка» написана раніше, ніж поема, І. Франко представив із цього й хибний погляд на особливості творчого процесу митця, який пов'язаний із цими творами. Однак, “попри те в розвідці все таки багато цікавих спостережень” [1, с.237]. Бойко-Блохин (на прикладі дослідження поеми і повісті «Наймичка») демонструє дуже важливу для розуміння Франкової наукової діяльності зміну світоглядної перспективи, яка наступила в його літературно-критичному інструментарії, його світобаченні. На прикладі цих творів він прагнув “розв’язати естетичну проблему загального і часткового, з чим зв’язана і проблема національного та універсального в мистецтві” [1, с.239]. Бо якщо у статі «Темне царство» Франко надавав “вселюдським ідеалам” найбільшу перевагу, то поема та повість «Наймичка» стають для нього творами світової літератури, що “вносять вартості українського духу в скарбницю всесвіту”, поєднуючи аксіологічні параметри “суто національного із суто людським”. Це стало, на переконання Ю. Бойка-Блохина, “завдяки духовому змужнінню поета, завдяки визволенню його з пут раціоналістичного схематизму, завдяки проникненню у світ психології свідомого і підсвідомого, завдяки збагненню того факту, що не ідея сама по собі є найвищим багатством людини, а пов’язаність ідеї з душевним світом людини, з усім комплексом її чуттів” [1, с.240]. Слід також наголосити, що таким чином окреслюється траєкторія зміни аксіологічних пріоритетів у світогляді Івана Франка: від особливих абстракцій про вселюдські ідеї до найважливіших цінностей національного буття, яке перебуває під загрозою знищення – як фізичного, так і духовного.

Рівень знання Франком творчості Шевченка демонструє суперечка навколо публікації в «Киевской Старине» у 1897 році М. Стороженком вірша «Слов’янам», який приписувано Шевченкові. На основі ідеологічних поглядів Т. Шевченка І. Франко переконливо показав, що цей твір Шевченкові належати не може, оскільки у його слов’янофільстві Франко “заперечує прихильність будь-яких елементів расовости чи конфесійної ненависти, не бачить у ньому також месіянізму з якимись світовими засягами, заперечує наявність містики та цілковито виключає можливість царславія чи імперських ідеалів”. І. Франко зумів показати, що ідеологія Т. Шевченка була принципово відмінна від ідеології братчиків (учасників Кирило-Мефодіївського братства. – А. Х.) й одночасно він “відмежовує Шевченкове слов’янофільство від сучасного йому російського” [1, с.241].

Однією із важливих праць, у якій шевченкознавство І. Франка досягає своєї повноти, є дослідження «Із секретів поетичної творчості». Бойко-Блохин зауважує, що в цій студії Франко цілковито розпрощався з так званою “реальною критикою” Добролюбова, й вважає, що добролюбівський підхід, в якому “життєва дійсність ідентифікується з дійсністю мистецькою, викривлює завдання літературознавства, відводить останнє від своїх власних цілей [...]”. Соціологічний підхід до літературного твору теж є можливим, однак тоді йтиметься не про літературознавче дослідження. Найважливішим для І. Франка стає “дослідження

специфіки мистецьких творів. Лише вивчення її насамперед у згоді з осягами новітньої психології вбереже критика від суб'єктивізму" [1, с.242]. Основним матеріалом для виокремлених проблем специфіки вірша І. Франко обирає поезії з «Кобзаря».

Ю. Бойко-Блохин показує, що І. Франкові, озброєному тоді вже найновішими методологічними досягненнями літературознавства, вдається побачити такі елементи Шевченкової поетики, які до нього ще нікому зауважити не вдалося. Перед Франком, зачарованим фонічними особливостями поезії Поля Верлена, розкриваються "нові глибини музичного звучання Шевченкової поезії"; він звертає увагу на Шевченкове вміння "творити музичний контраст", зауважуючи, що такий контраст дозволяє у «Причинній» створити досконалу структуру; демонструє уміння Шевченка "створювати комбінацією поетичних образів враження тиші, а також неясного душевного стану"; Франко захоплюється здатністю Кобзаря "творити ступеневу градацію образів в одній поезії, повільне зведення картини з широкими просторами до одної пуанти" (на прикладі образу хустини в однойменному вірші) [1, с.243].

Дослідник зазначає, що зацікавлення Франка творчістю Шевченка реалізовувалася й у його перекладацькій творчості (зокрема у перекладах його поезій німецькою мовою), й у роботі науковця-текстолога над критичним виданням двотомного «Кобзаря», виданого заходами Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові (1905 р.). Однак "під час цієї праці вже виявилися перші симптоми душевної хвороби Франка, якими почасти і спричинені очевидні хиби його видання", проте і тут "відбився багаторічний досвід Франка-шевченкознавця". Останнє ж дослідження Франком Шевченка, присвячене поемі «Марія», уже "не сягає найвищих вершин у його шевченкознавчих студіях", однак цікавим є розгляд її евангельських, апокрифічних, іконографічних джерел [1, с.245].

Підсумовуючи, Ю. Бойко-Блохин констатує, що І. Франко як дослідник творчості Т. Шевченка на кожному з етапів науково-творчого шляху "перейшов значну еволюцію в напрямку поглиблення методів та всебічнішого розуміння" Шевченкової спадщини; він першим показав Шевченкову "очитаність, культурність" і тим самим заперечив тезу М. Драгоманова про "мужицьку обмеженість поета"; побачив "ряд влучних міркувань про своєрідність Шевченкового таланту, про формальні особливості його поезій, близько підійшов до специфіки Шевченкового реалізму", "поставив деякі текстологічні завдання і подекуди розв'язав їх".

Незважаючи на те, що І. Франко раз-у-раз "робить помилки в наświetленні Шевченка, йому не вистарчає часу і можливостей доглянути деякі деталі", однак тут є здебільшого "сягання в самі глибини Шевченкової творчості". Франка, таким чином, можна вважати одним із основоположників наукового шевченкознавства [1, с.245-246].

У контексті розгляду шевченкознавчих студій Івана Франка варто зауважити, що на початку ХХ століття подібні дослідження творчості Тараса Шевченка проводив білоруський поет і літературознавець Максим Багдановіч. Його спостереження над творчістю Шевченка певним

чином перегукуються з дослідженнями Франка. Михайло Драй-Хмара наголошує, що стаття Максима Багдановіча про Шевченка («Краса і сила. Спроба дослідження вірша Т. Шевченка») “являє собою першу спробу переглянути Шевченкові поезії, користуючись формально-естетичною методою”. Багдановіч у своїй публікації доводить, що Шевченкові вірші “ритмічні, хоч і не метричні, а багатьом критикам раніше здавалося, що Шевченко – неук у галузі метрики. Багдановіч перший відкрив у Шевченка національний український *vers libre*. Він же перший побачив у Шевченка асонанси, а не невдалі рими, внутрішню риму, алітерацію (услід за Чуковським) та цезуру. Висновки, що їх зробив на підставі формальної аналізи Багдановіч, цікаві, оригінальні і водночас наукові” [3, с.322].

Намагаючись знайти місце І. Франка у системі координат протиставлення “народників” і “модерністів” у ставленні до творчості Т. Шевченка та становленні шевченкознавства як наукового напрямку в історії літератури, Ю. Бойко-Блохин зауважує, що перші творили безкритичний культ Шевченка, а “антинародники-«хатяни» перед Першою світовою війною і неоклясики по національній революції знецінювали Шевченка, знижували чи іноді й заперечували його значимість у духовнім та літературнім його розвитку”. І. Франко, на переконання Ю. Бойка-Блохина, стоїть осібно від тих і тих, а його поява як шевченкознавця – “ахронологічна” у стосунку до народництва та модернізму [1, с.246]. Можна погодитися з думкою про те, що Ю. Бойко-Блохин “засадами свого дослідження про шевченкознавчі праці Франка обрав неупередженість і естетичний підхід до об’єкта аналізу. На цій надійній основі й постали цінні спостереження, що наближають нас до розуміння феномена української поезії в її дотичності до поезії світової” [4, с.25].

Отже, обравши об’єктом наукового дослідження рецепцію творчості Т. Шевченка І. Франком, Ю. Бойко-Блохин демонструє об’єктивізм у поданні трансформації Франкових поглядів на Шевченкову творчість, показує як у Франковому сприйманні болісно й неоднозначно формувалося цілісне й незаангажоване бачення як поетики, стильових особливостей творчості Кобзаря, так і ідейних та ідеологічних рис його поетичного світу. Саме в такій перспективі бачаться і наступні дослідження рецепції Шевченкової творчості І. Франком та вивчення літературно-критичної і літературознавчої спадщини Ю. Бойка-Блохина.

Література

1. Бойко Юрій. Франко – дослідник Шевченкової творчості // Юрій Бойко. Вибране. – Т.1. – Мюнхен, 1971. – С. 226-246.
2. Блохин Ю. Франко і Шевченко / Ю.Блохин // Літературний журнал. – Харків, 1939. – №10-11. – С. 92-99.
3. Драй-Хмара М. Твори М. Багдановіча у виданні Інституту білоруської культури / М.Драй-Хмара // Драй-Хмара Михайло. Літературно-наукова спадщина. – Київ: Наукова Думка, 2002. – С. 319-322.

4. Колошник В. Засади наукового аналізу феномена української поезії (На матеріалі статті Ю. Бойка «Франко – дослідник Шевченкової творчості») / В.Колошник // Харків 30 – 40-х рр. XX ст. Література. Історія. Мистецтво: Матеріали міжнародної наукової конференції до ювілею професора Юрія Бойка-Блохіна / Ред. О.Бронникова, І.Михайлин. – Харків, 1998. – С. 23-25.
5. Тетерина-Блохіна Д.Ю. Бойко-Блохін – дослідник творчості Івана Франка / Д.Ю.Тетерина-Блохіна // Слово і Час. – 2006. – № 8. – С. 48-57.

*Стаття надійшла до редакційної колегії 06.10.2011 р.
Рекомендовано до друку докт.філол.наук, професором Найбитовичем І.М.*

SHEVCHENKO STUDIES OF IVAN FRANKO IN THE RECEPTION OF YURI BOIKO-BLOKHIN

A. V. Khiminets

*Drogobych National University by Ivan Franko;
82100, Drogobych, Franko st., 24*

The article investigates Yuri Boiko-Blokhin's reception of Ivan Franko views on the work of Taras Shevchenko, the ideological and aesthetic features and poetical poetry of Shevchenko. It is demonstrated how Boyko-Blokhin analyzes in details the changes in these attitudes in the methodological and contextual perspective.

Key words: *Boiko-Blokhin, Shevchenko, Franko, creativity.*